

1. ENQUADRAMENT DE LES MATEMÀTIQUES DINS
D'UNA CONCEPCIÓ GLOBAL DE L'ENSENYAMENT

El mes de març de 1932, el Dr. Joaquim Balcells, delegat del Consell de Cultura de la Generalitat a l'Institut-Escola la escrivia: "norma per a l'ensenyament secundari a Catalunya ha d'ésser el desenvolupament integral de totes les possibilitats latents, espirituals i físiques, en l'edat crítica". Això significava, per damunt de tot, una voluntat de tot el professorat de contribuir sense desmai a aquesta finalitat amb un sentit d'unitat. Cap professor no és solament responsable de la disciplina que li és encarregada; cal que se senti responsable de la totalitat de la tasca conjunta.

La formació integral de l'alumne té diversos aspectes. Començarem per fixar, si podem, els aspectes que hauria de revestir aquesta formació integral, de la qual tant es parla i que tant difícil és de dur a terme. Una qüestió ulterior serà com ho hem de fer per aconseguir la realització de tots aquests aspectes i la seva fusió en un tot harmònic.

Comportament cívic. Cal que el ciutadà conegui i respecti les lleis, però hi ha una sèrie de normes de comportament no explícites a les quals cal acostumar els nois i les noies de l'escola i que podríem resumir en un exquisit respecte per als altres i per a les coses, tractar amb cordialitat els companys, fent-los agradable la convivència, tenint cura dels objectes que usem, no fer malbé ni embrutar els llocs per on passem i treballlem. Tenir present el desig de deixar les coses un xic millor de com les hem trobat.

Això suposa la capacitat de treballar en equip, posant al davant la conveniència del grup a la del individu.

Cal estimular el gust per la cosa ben feta; això suposa en el professorat un equilibri, certament difícil, entre el perfeccionisme i el ja està bé, que tingui en compte les possibilitats del noi per tal de fer-lo rendir sempre al màxim d'aquestes possibilitats, sense, però, descoratjar-lo.

I un altre punt important és afinar la sensibilitat dels alumnes, sensibilitat per al tracte amb la gent, evitar les grogleries, posar l'espiritualitat al lloc que es mereix. Sensibilitat per a la bellesa plàstica, literària, musical...

Una missió essencial de l'ensenyament és aconseguir que l'alumne s'interessi per les coses que succeeixen davant seu. Cal despertar la seva curiositat i entrenar-lo per tal que aquesta curiositat el porti al coneixement ben profund de la realitat.

Això comporta unes quantes normes que haurem de tenir en compte en tot l'espectre de la tasca educativa.

La primera és que hem de centrar l'activitat escolar en l'observació i l'experimentació. Amb l'observació de qualsevol fenomen podem obtenir una sèrie de dades que convé anotar i sistematitzar: tot això ens introduirà al mètode científic. L'ordenació del treball escolar hauria de ser:

1. Acció
2. Observació i control dels fets
3. Conversa amb el professor i els altres alumnes
4. Consulta de llibres
5. Explicació del professor
6. Resum escrit al quadern

Aquesta ordenació del treball escolar és essencial, ja que la font de tots els coneixements ha d'ésser l'observació dels fets, la reflexió i discussió d'allò que s'ha observat; cal,

naturalment, un aprenentatge de l'observació, sigui de fets que se'ns presenten naturalment, sigui de fets modificats o àdhuc provocats i així entrem en el terreny de l'experimentació. A l'observació ha de seguir la discussió i la recapitulació de tot el que s'ha fet en un resum escrit amb els dibuixos i construccions que convingui.

No oblidem que mai la descripció d'una experiència no pot substituir l'experiència mateixa. No hem de considerar els llibres com a textos que s'han de seguir servilment, sinó com a llibres de consulta que ens proporcionen dades o exposicions de teories que hem de sotmetre a anàlisi i revisió crítica. I en parlar d'experiències no ens hem de limitar als experiments clàssics de física i química, sinó que hi hem de fer entrar també visites a institucions vives o monuments i la lectura d'obres literàries d'ara o del passat i l'estudi topogràfic i humà d'una comarca o d'un paratge o d'un edifici amb els plànols corresponents.

L'observació de les coses ha de ser també l'observació de la vida de la comunitat; un fet notable, una exposició, una commemoració han de ser aprofitades quan s'escauen i també ser organitzades per l'escola. Cada any tenim ocasió de celebrar dues o tres efemèrides de persones o fets a l'entorn dels quals podem muntar actes enriquidors (per a aquest curs que ve, 50è aniversari de la Societat Catalana de Ciències, tercer centenari del naixement de Telemann, tercer centenari de la mort de Calderon, excel.lent ocasió per a l'estudi del barroc).

Molts temes reapareixen periòdicament (la primavera amb les seves flors es repeteix cada any). En anys successius reprendrem l'estudi de certs fenòmens, però els alumnes hauran crescut d'edat i maduresa i això ens porta al mètode cíclic.

Cal que el noi i la noia no siguin simples receptors i han d'actuar amb el cap i les mans i amb el cos i per això han de treballar als obradors dels diferents oficis (fusteria, impremta, relligat, dibuix, cuina, cant coral, música instrumental, dansa rítmica...)

La representació d'una obra de teatre medieval comporta un estudi del llenguatge i de l'ambient, la confecció d'uns vestits i uns decorats, la preparació d'una música i unes dances, uns exercicis de moviment i declamació...

Joan Casulleras